

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/86/2018
Identifikačné číslo spisu:	1196899707
Dátum vydania rozhodnutia:	25.02.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:1196899707.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Viery Petríkovej a JUDr. Jany Haluškovej v spore žalobkyne A. K. Y., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom H. X, XXX XX L., zastúpenej KRALIK & PARTNERS s. r. o., so sídlom Ul. 29. Augusta 2B, 811 07 Bratislava, IČO: 50 061 151, proti žalovanému Mestská časť Bratislava - Staré Mesto, so sídlom Vájanského nábrežie 3, 814 21 Bratislava, IČO: 00 603 147, o určenie vlastníckeho práva, o vydanie náhradného pozemku, alternatívne o zaplatenie ceny pozemku, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10C/52/1996, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 6Co/202/2017-695 zo dňa 06.09.2017, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 18.01.2017 č. k. 10C/52/1996-628 (v poradí druhým) zamietol žalobu o určenie vlastníckeho práva žalobkyne k nehnuteľnosti, o vydanie náhradného pozemku, alternatívne zaplatenie ceny pozemku (prvý výrok) a žalovanému nepriznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania (druhý výrok).

1.1. Z dôvodov rozsudku vyplýva, že predmetom konania po viacerých pripustených zmenách žaloby a po zmenách okruhu žalovaných bolo „určenie výlučného vlastníctva žalobkyne k pozemku o celkovej výmere 1104 m², zapísanému na liste vlastníctva č. XXXX Okresného úradu Bratislava I pre kat. úz. R. H., nachádzajúceho sa na parcelách: parc. č. XXXX o výmere 917 m², záhrada, pozostávajúce z dielu č. 1 z XXXX o výmere 538 m², z dielu č. 2 z XXXX/X o výmere 369 m², z dielu č. 3 z XXXX o výmere 10 m², parc. č. XXXX/X o výmere 20 m², parc. č. XXXX/X o výmere 19 m², parc. č. XXXX/X o výmere 18 m², parc. č. XXXX/X o výmere 19 m², parc. č. XXXX/X o výmere 17 m², parc. č. XXXX/X o výmere 19 m², parc. č. XXXX/X o výmere 18 m², parc. č. XXXX/X o výmere 18 m², parc. č. XXXX/XX o výmere 19 m², parc. č. XXXX/XX o výmere 20 m². Vychádzajúc z prvého výroku petitu, ktorým by súd potvrdil výhradné vlastníctvo žalobkyne k pozemkom zapísaných na LV č. XXXX alternatíva 1. - žalovaný Mestská časť Bratislava - Staré Mesto je povinný vydať do

vlastníctva žalobkyni náhradný stavebný pozemok vcelku o výmere 1104 m², rovnakej bonity, bez tiarch a bez vecných bremien v kat. úz. v H. Č. L. - R. H. ako náhradu za znehodnotené pozemky, protiprávnym pokusom o vyvlastnenie jeho právnym predchodcom stavebné pozemky zapísané na liste vlastníctva č. XXXX o výmere 1104 m², vo vlastníctve žalobkyne, a to v lehote 60 dní od právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku. Alternatíva 2. - žalovaný Mestská časť Bratislava - Staré Mesto je povinný žalobkyni uhradiť trhovú cenu za pozemok zapísaný na LV č. XXXX o celkovej výmere 1104 m² v sume 1.435.200,- eur, slovom jeden milión štyristotridsaťpäťtisíc dvesto eur s úrokom 5,05 % ročne od 18.01.2014 do zaplatenia, všetko v lehote 60 dní od právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku.

1.2. Prvým dôvodom zamietnutia žaloby bol nedostatok vecnej legitimácie žalobkyne. Súd prvej inštancie s poukazom na ustanovenia § 460 Občianskeho zákonníka, § 131 ods. 2 Občianskeho zákonníka účinného ku dňu 23.03.1967 a § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka účinného ku dňu podania žaloby (30.07.1996) dospel k záveru, že právní predchodcovia žalobkyne H. A. F., M.. (zomr. XX.XX.XXXX) a jeho manželka C. F. (zomr. XX.XX.XXXX) v čase ich smrti neboli vlastníkmi pozemku zapísaného v PK vl. č. XXXX, parc. č. XXXX, záhrada - stavebný pozemok o výmere 1104 m², podľa KN časť parcely č. XXXX/1 zast. plocha bez výmery, parc. č. XXXX/X o výmere 20 m², parc. č. XXXX/X o výmere 19 m², parc. č. XXXX/X o výmere 18 m², parc. č. XXXX/X o výmere 19 m², parc. č. XXXX/X o výmere 17 m², parc. č. XXXX/X o výmere 19 m², parc. č. XXXX/X o výmere 18 m², parc. č. XXXX/X o výmere 18 m², parc. č. XXXX/XX o výmere 19 m², parc. č. 4837/11 o výmere 20 m², preto žalobkyňa nehnuteľnosť nemohla zdediť (v zmysle rozhodnutia NS SR publikovaného ako R 30/1993 má rozhodnutie štátneho notára (teraz uznesenie súdu) iba deklaratórnu povahu). Vlastnícke právo k nehnuteľnosti prešlo v dôsledku vyvlastnenia na Čsl. štát (v r. 1967) za života právnych predchodcov žalobkyne, ktorým bola vyplatená (v r. 1970) finančná náhrada (nedošlo iba k okupácii pozemku).

1.3. Ďalším dôvodom zamietnutia žaloby bol nedostatok pasívnej legitimácie žalovaného. Z obsahu protokolu č. 93 o zverení majetku Hlavného mesta a s ním súvisiacich majetkových práv a záväzkov do správy Mestskej časti Bratislava - Staré Mesto nevyplynulo, zverenie nehnuteľnosti č. XXXX v k. ú. R. H. do správy žalovaného.

1.4. Okresný súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobkyňa by sa mohla domáhať ochrany svojich práv aj v zmysle zákona č. 503/2003 Z. z. (o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zák. č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov, pozn. dovolacieho súdu) za predpokladu, že by bola oprávnenou osobou podľa § 2 ods. 2 písm. a) teda dedičkou zo závetu predloženého v konaní o dedičstve, ktorá nadobudla celé dedičstvo. Preukázané však bolo, že žalobkyňa, aj keď bola označená ako závetná dedička poručiteľa H. A. F., M.. aj ako dedička zákonných podielov v zmysle uzavretej dohody v dedičskom konaní po C. F. sa nestala vlastníčkou spornej nehnuteľnosti z vyššie uvedených dôvodov. Žalobkyňa by súčasne musela preukázať podľa ustanovenia § 3 písm. l) alebo m) zák. č. 503/2003 Z. z., že pozemok štát užíval v dôsledku vyvlastnenia za náhradu, ak nehnuteľnosť existuje a nikdy neslúžila na účel, na ktorý bola vyvlastnená alebo v dôsledku vyvlastnenia bez vyplatenia náhrady. Povinnou osobou by podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. bola právnická osoba, ktorá ku dňu účinnosti tohto zákona má k pozemku vo vlastníctve Slovenskej republiky právo hospodárenia alebo právo správy. Podľa ustanovenia § 5 ods. 1 cit. zákona si žalobkyňa mohla uplatniť právo na navrátenie vlastníctva k pozemku len za splnenia podmienky, že je oprávnenou osobou (ktorou nebola) do 31. decembra 2004 na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastnila pozemok, a zároveň by preukázala skutočnosť podľa § 3. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne. Podľa ustanovenia § 5 ods. 2 cit. zák. rozhodnutie o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 vydá obvodný pozemkový úrad. Podľa ustanovenia § 5 ods. 3 cit. zákona na konanie podľa ods. 2 sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. Podľa § 5 ods. 5 proti rozhodnutiu obvodného pozemkového úradu podľa odsekov 2 a 4 možno podať opravný prostriedok na súde (podľa textu zákona účinného do 30.06.2016, pozn. dovolacieho súdu). Žalobkyňa žalobou doručenou súdu dňa 30.11.2005 (sp. zn. 10C/242/2005) nepodala opravný prostriedok voči rozhodnutiu obvodného pozemkového úradu, domáhala sa určenia jej vlastníckeho práva k pozemku, čo vyplynulo z petitu žaloby. Z tohto dôvodu okresný súd v súlade so zásadou hospodárnosti konania obidve konania spojil na spoločné konanie, vedené pod sp. zn. 10C/52/1996.

1.5. Súd prvej inštancie vzhľadom na vykonané dokazovanie, zistený skutkový stav a hospodárnosť konania, zamietol návrh žalobkyne na doplnenie dokazovania špecifikovaný v jej písomnom podaní zo dňa 17.01.2017, súdu doručený na pojednávaní konanom dňa 18.01.2017 a neuložil svedkovi A. R. povinnosť doručiť listy vlastníctva k nehnuteľnostiam, na ktorých je postavený bytový dom. Okresný súd nevykonan ani žalobkyňou navrhovaný dopyt na Slovenskú sporiteľňu a. s. za účelom doručenia listinných dôkazov preukazujúcich vyplatenie ceny vyvlastneného pozemku, a to z dôvodu, že vtedajší splnomocnený zástupca žalobkyne doručil súdu listinný dôkaz (č. l. 308), z obsahu ktorého vyplýva, že Slovenská sporiteľňa, a. s. tomuto oznámila listom zo dňa 28.11.2005 na základe žiadosti žalobkyne zo dňa 04.11.2005, že vo svojom registratúrnom stredisku neeviduje žiadne registratúrne záznamy, ani vo svojom archíve žiadne archívne dokumenty týkajúce sa H. A. F., M. ani poukázania súm 1.721,60 Kčs a 6.400,- Kčs Investingom, resp. ObNV Bratislava 3 - Vinohrady v období od 01.01.1967 do 31.12.1970. Po vyhlásení uznesenia v zmysle ustanovenia § 154 Civilného sporového poriadku (ďalej tiež „CSP“) splnomocnenec žalobkyne uviedol, že iné návrhy na doplnenie dokazovania nemá a nepožiadaval o poskytnutie lehoty na doplnenie dokazovania.

1.6. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a úspešnému žalovanému nepriznal proti žalobkyňi náhradu trov konania, pretože mu v súvislosti s vedením konania nevznikli.

2. Krajský súd v Bratislave (v ďalšom aj „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 06.09.2017 č. k. 6Co/202/2017-695 rozsudok okresného súdu potvrdil (prvý výrok) a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (druhý výrok).

2.1. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania žalobkyne vecne správny rozsudok okresného súdu potvrdil s poukazom na § 387 ods. 1 CSP. Zo spisu vyplynulo, že vlastníckmi pzkn. parc. č. XXXX o výmere 1104 m² na základe kúpnej zmluvy z r. 1943 boli pôvodne H. A. F. s manželkou C.. Komisia pre výstavbu ObNV Bratislava 3 - Vinohrady rozhodnutím zo dňa 30.05.1967 č. Výst.753/1967/330 zamietla odvolanie A. F. a jeho manželky smerujúce proti rozhodnutiu Odboru výstavby ObNV Bratislava 3 - Vinohrady zo dňa 23.03.1967 č. Výst.405/1967/330, ktorým bol pozemok parc. č. XXXX o výmere 1104 m² vyvlastnený za finančnú náhradu a toto rozhodnutie potvrdila. V spise sa samotné vyvlastňovacie rozhodnutie zo dňa 23.03.1967 nenachádza, no jeho existencia podľa odvolacieho súdu celkom nepochybne vyplýva práve z rozhodnutia o odvolaní. V dôsledku vyvlastnenia nadobudol vlastnícke právo k predmetnému pozemku Čsl. štát; pozemok bol v správne ObNV Bratislava I a neskôr SBD PIS (podľa hospodárskej zmluvy o prevode správy národného majetku č. 3245/72-práv. z 01.02.1973 na č. l. 195 súdneho spisu). Vzhľadom na to v čase svojej smrti C. F. (XX.XX.XXXX) C. H. A. F., M. (XX.XX.XXXX) títo už neboli vlastníckmi pzkn. parc. č. XXXX vo výmere 1104 m², resp. parcel, ktoré z nej parcely vznikli a ktoré sú predmetom konania a nemali byť v dedičských konaniach po menovaných prededené. Na tomto závere nemôže nič zmeniť to, že podľa osvedčenia o dedičstve v znení opravného a doplňujúceho osvedčenia o dedičstve z 23.11.1999 predmetné pozemky zdedila žalobkyňa. Osvedčenie o dedičstve nie je konštitutívnym rozhodnutím, ktorým by bol súd v prejednávanej veci viazaný. Ide o rozhodnutie deklarujúce, že smrťou poručiteľa nadobudla dedičstvo žalobkyňa, ktorým súd v prejednávanej veci nie je viazaný.

2.2. Ani zápis žalobkyne na LV č. XXXX pre kat. úz. R. H. nemôže byť dôvodom pre vyhovieť žalobe. Odvolací súd dodal, že údaje katastra nehnuteľností sú hodnoverné a záväzné iba za predpokladu, že sa nepreukáže opak (§ 70 zák. č. 162/1995 Z. z.). Prednosť má teda skutočný právny stav pred stavom zapísaným v katastri nehnuteľností. V prejednávanej veci bolo preukázané, že žalobkyňa nie je vlastníčkou predmetných pozemkov. Údaj o jej vlastníckom práve zapísaný v katastri nehnuteľností, resp. na LV č. XXXX preto nemôže byť pre súd hodnoverný a ani záväzný.

2.3. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu tiež vyplynulo, že na predmetnom pozemku je postavený bytový dom, ktorý je, prípadne bol vo vlastníctve bytového družstva. Právo trvalého užívania pozemku zastavaného domom a príľahlého pozemku, ktoré trvalo ku dňu účinnosti zák. č. 182/1993 Z. z. (01.09.1993) sa týmto dňom transformovalo na vlastníctvo bytového družstva (§ 23 ods. 2 zák. č. 182/1993 Z. z.). Ak bytové družstvo previedlo byty do vlastníctva nájomcov, malo povinnosť na vlastníkov bytov bezodplatne previesť vlastníctvo zastavaného a príľahlého pozemku v zákonných spoluvlastníckych podieloch (§ 23 ods. 3 zák. č. 182/1993 Z. z.). V tejto súvislosti odvolací súd poznamenal, že v súlade s § 13 a § 19 zák. č. 182/1993 Z. z. je spoluvlastnícke právo k zastavanému a príľahlému pozemku (§ 23 ods. 1 zák. č. 182/1993 Z. z.) právom akcesorickým k vlastníckemu právu k

bytu alebo nebytovému priestoru. Z akcesorickej povahy spoluvlastníckeho práva k pozemkom vyplýva jeho nerozlučnosť, nerozdeliteľnosť, nezrušiteľnosť a nesamostatnosť. Žalobkyňa tvrdí, že je vlastníčkou predmetných pozemkov v podstate popiera vlastnícke právo bytového družstva, resp. prípadných vlastníkov bytov. Preto by bolo na mieste, aby bytové družstvo, resp. vlastníci bytov mali k dispozícii vkladu schopnú listinu preukazujúcu ich vlastnícke právo, teda listinu, na základe ktorej by bolo ich vlastnícke právo zapísané do katastra nehnuteľností.

2.4. Žalobe v časti určenia vlastníckeho práva žalobkyne k predmetným pozemkom podľa záveru odvolacieho súdu nemožno vyhovieť už len pre nedostatok naliehavého právneho záujmu (§ 137 písm. c/ CSP), keďže žalobkyňa je ako vlastníčka predmetných pozemkov na LV č. XXXX zapísaná.

2.5. Odvolací súd konštatoval, že zo žiadneho právneho predpisu nemožno vyvodiť povinnosť žalovanej vydať žalobkyni do vlastníctva náhradný stavebný pozemok vo výmere 1104 m², t. j. v rovnakej výmere, akú mal pôvodný pozemok parc. č. XXXX v kat. úz. R. H. Náhradný pozemok možno oprávnenej osobe previesť do vlastníctva iba v prípadoch upravených zákonom č. 503/2003 Z. z., ak sú splnené podmienky pre tento postup zakotvené v tomto zákone. Rozhodnutie o priznaní práva na náhradný pozemok vydáva príslušný pozemkový úrad v správnom konaní (§ 5 ods. 2, 3 zák. č. 503/2003 Z. z.), nie súd v občianskoprávnom konaní.

2.6. Odvolací súd uzavrel, že žaloba nemá žiadny zákonný podklad ani v časti nároku na zaplatenie trhovej ceny za pozemok o výmere 1104 m². Ak by žalobkyňa bola vlastníčkou predmetných pozemkov, s finančnými nárokmi by sa mohla obrátiť iba na subjekty, ktoré užívaním týchto pozemkov zasahujú do jej vlastníckeho práva (ale žalobkyňa vlastníčkou predmetných pozemkov nie je). Žalovaná predmetné pozemky nikdy neužívala a neužíva ich ani v súčasnosti. Žaloba proti žalovanej by nebola dôvodná ani v prípade, ak by sa vychádzalo z toho, že žalovaná (správne má byť uvedená žalobkyňa, pozn. dovolacieho súdu) sa stala vlastníčkou sporných pozemkov dedením.

2.7. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP a ich náhradu úspešnej žalovanej nepriznal, pretože jej v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie navrhnuť, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvej inštancie a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Prisúdenie náhrady trov dovolacieho konania nenavrhol. Prípustnosť dovolania odôvodnila poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.

3.1. Dovolateľka v dovolaní vytkla, že okresný súd spojil na konanie žalobu vedenú pod sp. zn. 10C/52/1996 s podanou žalobou sp. zn. 10C/242/2005, nie však so žalobou sp. zn. 12C/311/2004 (podanou proti žalovaným SBD Bratislava I., Hl. mesto SR Bratislava, Mestská časť Bratislava - Staré Mesto a proti vlastníkom bytov v bytovom dome na Š. N. Č. X Y. L. o zaplatenie nájomného za užívanie sporného pozemku), čím nedošlo k pristúpeniu žalovaných v tomto konaní ako pasívne legitimovaných osôb.

3.2. Za procesné pochybenie dovolateľka označila, že odvolací súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu, ktoré trpelo procesnými vadami spočívajúcimi v tom, že okresný súd opakovane nepripustil na strane žalovaného ako účastníka konania Slovenskú republiku, zastúpenú Okresným úradom v Bratislave, pozemkovým a lesným odborom. Tým bolo dovolateľke zmarené právo na označenie nového uvedeného účastníka na strane žalovaného.

3.3. Na pojednávaní dňa 18.01.2017 okresný súd zastrašil (vtedajšieho) splnomocneného zástupcu žalobkyne, na základe čoho tento cit.: „nenavrhol pripustenie žalovaného 2/ Slovenskej republiky, zastúpenej Okresným úradom v Bratislave, pozemkovým a lesným odborom, nakoľko splnomocnený zástupca žalobkyne mal obavu, že súd mu ešte pred podaním takéhoto návrhu naznačoval, že zamietne žalobu, čo splnomocnený zástupca aj ústne uviedol pri ústnom označení žalovanej strany a petitu a čo je zaznamenané aj na zvukovom zázname z pojednávania“.

3.4. Porušenie svojho práva na spravodlivý proces dovolateľka videla aj v tom, že okresný súd z dôvodu hospodárnosti konania nevykonával ňou označené dôkazy - neuložil svedkovi IX. R. povinnosť predložiť listy vlastníctva k nehnuteľnostiam, na ktorých je postavený bytový dom a nevykonával dopyt na Slovenskú sporiteľňu a. s. za účelom doručenia listinných dôkazov preukazujúcich vyplatenie ceny vyvlastneného pozemku, ktoré sú zásadné preto, že k výstavbe na vyvlastnenom pozemku (v r. 1967) mohlo dôjsť až po jeho finančnom vyporiadaní, pričom došlo iba k vyplateniu časti náhrady za pozemok (v r. 1970), čím sa nezaoberal ani odvolací súd. Nedokonaním vyvlastnenia vlastníctvo k pozemku na

štát neprešlo. Dovolateľka mala za preukázané, že listiny predložené týmto svedkom sú prevažne falzifikáty, neoverené odpisy a pozmenené kópie nepoužiteľné v súdnom konaní ako dôkazy, najmä ak odvolací súd konštatuje, že originál rozhodnutia o vyvlastnení ani samotné vyvlastňovacie rozhodnutie sa v archívoch nenašlo.

3.5. K nespoľahlivému zisteniu skutkového stavu a k porušeniu práva dovolateľky na spravodlivý proces v súdnom konaní došlo aj tým, že súd prvej inštancie viackrát zamietol jej návrh na predloženie originálov listín - rozhodnutia býv. Odboru pre výstavbu pri ObNV Bratislava 3 - Vínohrady č. Výst.405/1967/330 zo dňa 23.03.1967, rozhodnutia Komisie pre výstavbu ObNV Bratislava 3 - Vínohrady č. Výst.753/1967/330 zo dňa 30.05.1967, originálu (listiny, pozn. dovolacieho súdu) o poukázaní Slovenskej sporiteľni, pob. Bratislava (zrejme má správne byť Slovenskou sporiteľňou, pob. Bratislava, pozn. dovolacieho súdu) finančnej sumy 8.121,60 Kčs.

3.6. Za porušenie svojho práva na spravodlivý proces označila dovolateľka aj posúdenie platnosti prejudiciálnej otázky vyvlastnenia len na základe výpovede svedka A. R., ktorý si udalosti napriek časovému odstupu pamätal s veľkou presnosťou a napriek tomu, že nebol priamo účastníkom vyvlastňovacieho konania.

3.7. Dovolateľka tiež namietla, že nie je správne zistená skutočnosť, že pôvodní vlastníci pozemku neprijali náhradný pozemok, nakoľko im bol prisľúbený iba účelovo, ale v skutočnosti im nebol ponúknutý. Súd nebral do úvahy žalobkyňou predložené písomné dôkazy, ktorými pôvodní vlastníci žiadali a neúspešne urgovali vydanie náhradného pozemku.

3.8. Vzhľadom na výskyt uvedených procesných väd súd podľa dovolateľky vôbec nemal pristúpiť k právnomu posúdeniu veci. Nesprávne právne posúdenie skutkového stavu odvolacím súdom spočívalo v tom, že ani jeden zo súdov sa nevysporiadal s tým, že vyvlastňovacie rozhodnutie sa v súdnom spise nenachádza, so skutočnosťou, že vyvlastnenie pozemku muselo byť vyporiadané pred začatím výstavby, nezaoberali sa dôvodom, pre ktorý vlastnícke právo štátu nebolo zapísané v katastri nehnuteľností a dôvodom, pre ktorý kataster odmietol neskoršie pokusy o zápis vlastníckeho práva v prospech bytového družstva, resp. vlastníkov bytového domu; odvolací súd sa nezaoberal nevyplatením celej náhrady za vyvlastnený pozemok pôvodným vlastníkom.

3.9. V závere dovolania dovolateľka tvrdila, že súdy v základnom konaní rozhodli v rozpore s druhým reštitučným zákonom, so zák. č. 503/2003 Z. z. a svojimi rozhodnutiami zamedzili žalobkyni vo výkone práva na navrátenie protiprávne zabratých pozemkov napriek tomu, že vlastníctvo (čl. 20 ústavy) a právny nárok sú podložené nespornými písomnými dôkazmi.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že od počiatku konania namietal nedostatok svojej pasívnej legitimácie. Neexistuje nijaký právny titul, na základe ktorého by mal žalobkyni vydať náhradnú nehnuteľnosť, alebo zaplatiť cenu za pozemky; citoval pritom z rozsudku odvolacieho súdu. Konštatoval, že žalobkyňa nepreukázala, že listinné dôkazy predložené svedkom A. R. boli falzifikáty, neoverené odpisy a pozmenené kópie. Naopak, tento svedok ako osoba vykonávajúca stavebnotechnický dozor stavby na sporných pozemkoch mal k dispozícii relevantné listiny preukazujúce vyvlastnenie pozemku aj vyplatenie náhrady. Zaplatenie náhrady za vyvlastnené pozemky vyplýva aj z listu stavebného bytového družstva zamestnancov pri Poľnohospodárskej investorskej správe, Bratislava zo dňa 04.06.1970, založeného v súdnom spise. Vyvlastnenie pozemku deklaroval aj H. A. F. v liste zo 14.06.1970. Žalovaný navrhol zamietnutie dovolania ako nedôvodného.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) (ďalej aj „najvyšší súd“ príp. „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania. Bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, ale nie je dôvodné.

6. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí

tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Pri posudzovaní znemožnenia uskutočňovať strane jej patriace procesné práva je nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces. Jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietať alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

8. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov - od 01.07.2016 strán sporu (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva ale nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

9. Obsah dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) naznačuje, že dovolateľka namieta nedostatky v odôvodnení napadnutého rozsudku vedúce podľa nej až k nepreskúmateľnosti. Dovolací súd prízvukuje, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). V posudzovanom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu sa vyporiadava so všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalobkyne a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Z odôvodnení rozhodnutí obidvoch súdov, chápaných v ich organickej jednote ako celok (I. ÚS 259/2018) je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval

odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. V odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol zákonné ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté rozhodnutie náležite vysvetlil. Odôvodnenie odvolacieho rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť. Argumentácia okresného aj odvolacieho súdu je koherentná a ich rozhodnutia sú konzistentné, logické a presvedčivé. Zvolené premisy aj závery, ku ktorým na ich základe súdy v základnom konaní dospeli sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

9.1. Aj keď dovolateľka v časti dovolania (bod 3.8. tohto rozhodnutia) tvrdila existenciu nesprávneho právneho posúdenia skutkového stavu odvolacím súdom, čo by za splnenia ďalších zákonných podmienok mohlo zakladať dovolateľkou neuplatnený dovolací dôvod podľa § 421 CSP, z obsahu tejto časti dovolania vyplýva aj procesná námietka, že sa odvolací, resp. okresný súd nevysporiadali s tam uvedenými skutočnosťami. Dovolací súd preto poukazuje na obsah rozsudku odvolacieho súdu (ods. 7 odôvodnenia), v ktorom sa vysporiadal s absenciou vyvlastňovacieho rozhodnutia zo dňa 23.03.1967 tak, že jeho existencia nepochybne vyplýva z rozhodnutia Komisie pre výstavbu ObNV Bratislava 3 - Vinohrady z 30.05.1967 o odvolaní H. F. s manželkou, ktorým bolo vyvlastňovacie rozhodnutie potvrdené. Okresný súd, vecnú správnosť záverov ktorého odvolací súd potvrdil, sa zaoberal aj vyplatením celej náhrady za vyvlastnenú nehnuteľnosť (v odsekoch 19. a 20. rozsudku), keď v rozsudku uviedol, že Ministerstvo financií SSR rozhodnutím č. F/9786/1969-maj/F zo dňa 22.05.1969 udelilo G.. F. výnimku z ocenenia uvedeného pozemku v zmysle § 26 vyhl. 73/64 Zb. tak, aby bola vyplatená pôvodným vlastníkom pozemku náhrada 10,- Kčs za 1m² do 800 m² a zvyšok po 0,40 Kčs za 1m². Suma 8.121,- Kčs mala byť uhradená bývalým vlastníkom pozemku prostredníctvom Štátnej sporiteľne v Bratislave - mesto. Štátnej sporiteľni Bratislava - mesto boli doručované finančné poukazy č. EÚ 4101/034-1970 zo dňa 31.3.1970 za účelom vyplatenia sumy 6.400,- Kčs a č. EÚ/14621/034-1970 zo dňa 06.08.1970 za účelom vyplatenia sumy 1.721,60 Kčs v prospech H. A. F. C. C.. F., každému v 1; táto suma už bola pôvodným vlastníkom vyplácaná, no odmietli ju prevziať. Zápis vlastníckeho práva štátu do vtedajšej evidencie nehnuteľností, resp. od 01.01.1993 do katastra nehnuteľností nemal, na rozdiel od zápisov do pozemkovej knihy, konštitutívne účinky, nebolo preto potrebné, aby sa súdy v základnom konaní vysporiadali s dôvodom, pre ktorý vlastnícke právo štátu nebolo zapísané v katastri nehnuteľností (resp. do 31.12.1992 v evidencii nehnuteľností, pozn. dovolacieho súdu) a dôvodom, pre ktorý kataster odmietol neskoršie pokusy o zápis vlastníckeho práva v prospech bytového družstva, resp. vlastníkov bytového domu. Odvolací súd (v ods. 8.) konštatoval, že údaje katastra nehnuteľností sú hodnoverné a záväzné iba za predpokladu, že sa nepreukáže opak (§ 70 zák. č. 162/1995 Z. z.) a prednosť má skutočný právny stav pred stavom zapísaným v katastri nehnuteľností.

10. K jednotlivým dovolacím tvrdeniam o nesprávnom procesnom postupe súdu znemožňujúcim dovolateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, dovolací súd udáva nasledovné:

11. Podľa právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku účinnej do 30.06.2016 (§ 112 ods. 1) aj podľa právnej úpravy Civilného sporového poriadku účinnej od 01.07.2016 (§ 166) konania začaté pred súdom nemusia prebiehať samostatne. K spojeniu dvoch alebo viacerých vecí môže prísť najmä vtedy, ak žalobca urobí predmetom konania viac nárokov (tzv. objektívna kumulácia), alebo ak žalobu podá viac žalobcov, resp. proti viacerým žalovaným, pokiaľ majú strany sporu samostatné procesné postavenie (subjektívna kumulácia), podaním vzájomnej žaloby, alebo rozhodnutím súdu o spojení pôvodne samostatne začatých vecí na spoločné konanie. K objektívnej kumulácii môže dôjsť nielen rozhodnutím súdu, ale aj procesnou aktivitou strán. Súd rozhodne o spojení vecí, ak konania pred ním začaté súvisia skutkovo, alebo sa týkajú tých istých strán. Nakoľko predmetom konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 10C/242/2005 bolo určenie vlastníckeho práva žalobkyne k tým istým nehnuteľnostiam ako v konaní sp. zn. 10C/52/1996, okresný súd tieto konania z dôvodu hospodárnosti spojil na spoločné konanie. Predmetom konania vedeného pod sp. zn. 12C/311/2004 proti žalovaným

(odlišným oproti žalovaným v konaniach vedených pod sp. zn. 10C/52/1996 a 10C/242/2005) SBD Bratislava I., Hl. mesto SR Bratislava, Mestská časť Bratislava - Staré Mesto a vlastníci bytov v bytovom dome na Š.J. N.. Č.. X Y. L. bolo zaplatenie nájomného za užívanie sporného pozemku, teda iný nárok, neboli preto splnené zákonné podmienky, aby súd prvej inštancie tieto konania spojil na spoločné konanie. Dovolacia námietka žalobkyne, že takýmto postupom okresného súdu nedošlo v tomto konaní k pristúpeniu žalovaných ako pasívne legitimovaných osôb neobstojí, pretože riadne určenie subjektov sporu (či už na strane žalobcov, alebo na strane žalovaných) je procesným oprávnením, a zároveň procesnou povinnosťou žalobcu ako pána sporu (*dominus litis*). V kontexte uvedeného nemožno hovoriť o nesprávnom procesnom postupe súdu znemožňujúcim dovolateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Za procesné pochybenie odvolacieho súdu dovolateľka označila potvrdenie rozsudku okresného súdu, ktoré malo trpieť procesnými vadami spočívajúcimi v tom, že okresný súd opakovane nepripustil na strane žalovaného ako účastníka konania (od 01.06.2016 stranu sporu, pozn. dovolacieho súdu) Slovenskú republiku, zastúpenú Okresným úradom v Bratislave, pozemkovým a lesným odborom, čím bolo zmarené jej právo na označenie nového uvedeného účastníka na strane žalovaného. V kontexte uvedeného dovolateľka tiež tvrdila, že jej vtedajší splnomocnený zástupca ani na pojednávaní dňa 18.01.2017 nenavrhol pripustenie žalovaného 2/ Slovenskej republiky, zastúpenej Okresným úradom v Bratislave, pozemkovým a lesným odborom do konania, nakoľko mu okresný súd ešte pred podaním takéhoto návrhu naznačoval, že zamietne žalobu, čo dovolateľka označila za zastrašovanie.

12.1. Jednou z náležitostí návrhu na začatie konania (§ 79 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, v ďalšom aj „OSP“), resp. žaloby (§ 132 ods. 1 CSP) je označenie strán sporu (do 30.06.2016 účastníkov konania). Prejavom dispozičnej zásady na strane žalobkyne je jej možnosť (daná Občianskym súdnym poriadkom aj Civilným sporovým poriadkom) odstrániť prípadný nedostatok aktívnej alebo pasívnej legitimácie v ňou vymedzenom okruhu strán sporu podaním návrhu na pristúpenie ďalšieho subjektu do konania (§ 79 CSP, § 92 ods. 1 OSP) alebo podaním návrhu na zmenu strany sporu (§ 80 CSP, § 92 ods. 2 OSP), príp. do 30.06.2016 návrhu na zmenu účastníka konania (§ 92 ods. 4 OSP). Rozhodnutie o pripustení pristúpenia ďalšieho účastníka (strany sporu) do konania alebo o jeho zámene však nesmie byť v rozpore so zásadou hospodárnosti konania. Ak sa ukazuje napr., že by pristúpenie ďalšieho účastníka do konania vyvolalo ďalšie dokazovanie, ktoré by inak nebolo potrebné a vo svojich dôsledkoch by viedlo k oddialeniu meritórneho rozhodnutia medzi doterajšími účastníkmi, spravidla nie sú dané dôvody pre pripustenie pristúpenia ďalšieho účastníka do konania (Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občianský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s., str. 601). Z odôvodnenia uznesenia okresného súdu č. k. 10C/52/1996-591 zo dňa 14.12.2016 vyplýva, že okresný súd zamietol návrh žalobkyne na pripustenie zmeny žaloby, lebo výsledky doterajšieho konania nemôžu byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe (§ 140 a nasl. CSP) aj jej návrh na pripustenie vstupu ďalšieho žalovaného Slovenskej republiky v zastúpení Ministerstva vnútra Slovenskej republiky - Okresný úrad Bratislava, pozemkový a lesný odbor so sídlom Trenčianska 55, Bratislava z dôvodu, že po začatí konania nenastala právna skutočnosť odôvodňujúca vstup tohto subjektu do konania (§ 79 CSP). Usúdil teda, že nie je hospodárne, aby vec bola prejednaná a rozhodnutá v rámci už začatého súdneho konania aj voči ďalšej alebo voči inej osobe. Dovolací súd nezistil rozpor procesného postupu súdu prvej inštancie so zákonom ani porušenie práva dovolateľky na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o (ne)pripustení vstupu ďalšej strany sporu do konania aj s ohľadom na procesné štádium a dĺžku trvania súdneho sporu je vždy na úvahe konajúceho súdu (zákonná norma hovorí o možnosti, nie o povinnosti súdu pripustiť vstup ďalšieho subjektu do konania).

12.2. Dovolací súd z obsahu zápisnice o pojednávaní zo dňa 18.01.2017 konanom na súde prvej inštancie (č. l. 597 súdneho spisu) zistil, že okresný súd postupoval podľa § 181 ods. 2 prvá veta CSP, teda určil, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné a ktoré považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná a uviedol svoje predbežné právne posúdenie veci. Splnomocnený zástupca žalobkyne potom navrhol, aby okresný súd pripustil zmenu žaloby, v závere pojednávania (č. l. 608 súdneho spisu) uviedol, že má za to, že žalovaný je pasívne legitimovaný. Navrhnutá zmena žaloby bola okresným súdom na tomto pojednávaní pripustená (§ 139, § 142 CSP), avšak až po tom, čo po nadiktovaní žalobného petitu splnomocneným zástupcom žalobkyne okresný súd poskytol stranám

sporu zápisnicu z pojednávania za účelom oboznámenia sa s obsahom formulovaného žalobného návrhu a na oboznámenie sa s ním im poskytol priestor 15 minút. Z takéhoto priebehu pojednávania a vyjadrenia splnomocneného zástupcu žalobkyne nevyplyva dovolacie tvrdenie žalobkyne, že jej vtedajší splnomocnený zástupca nenavrhol pripustenie vstupu ďalšieho žalovaného do konania z dôvodu zastrašovania, nakoľko mu okresný súd ešte pred podaním takéhoto návrhu naznačoval, že zamietne žalobu. Naopak, ak žalobkyňa zastúpená splnomocneným zástupcom pristúpenie ďalšej strany sporu do konania nenavrhol, nemohlo byť zmarené jej právo „na označenie nového uvedeného účastníka na strane žalovaného“. Postup konajúceho súdu v súlade s procesnou normou účinnou v deň konania pojednávania (§ 181 ods. 2 prvá veta CSP) nepredstavuje procesné pochybenie, ktorým by došlo k zásahu do práva dovolateľky na spravodlivé súdne konanie.

12.3. V spojení s uvedeným dovolací súd dopĺňa, že podaním doručeným okresnému súdu dňa 08.02.2018 dovolateľka doplnila dovolanie o tvrdenie, že dňa 19.01.2018, po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej a po uplynutí lehoty na podanie dovolania prevzala uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 6Co/344/2017-770 zo dňa 20.12.2017 o odmietnutí jej odvolania voči uzneseniu okresného súdu č. k. 10C/52/1996-572 zo dňa 13.09.2016 (o zamietnutí návrhu na zmenu žaloby, pozn. dovolacieho súdu). Označila za neprípustné, aby došlo k rozhodnutiu vo veci samej s účinkami právoplatnosti predtým, ako sú procesne skončené všetky odvolacie konania proti uzneseniam vydaným v súdnom konaní. Uviedla, že odvolací súd nemohol rozhodnúť inak ako odvolanie odmietnuť, čím došlo k zmareniu procesného práva dovolateľky na spravodlivé súdne konanie. Dovolací súd poukazuje v prvom rade na to, že Civilný sporový poriadok (§ 357 a contrario) ani Občiansky súdny poriadok (§ 202 ods. 3 písm. f/) proti uzneseniu o nepripustení/zamietnutí návrhu na zmenu žaloby odvolanie nepripúšťa, preto rozhodnutie odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania, hoci aj vydané po právoplatnom skončení konania vo veci samej, je bez vplyvu na výsledok samotného konania. Navyše, táto vada bola vytknutá ako doplnenie pôvodného dovolania až v ďalšom podaní dovolateľky v priebehu dovolacieho konania po uplynutí dovolacej lehoty, preto aj z tohto dôvodu nie je spôsobilá založiť prípustnosť dovolania (dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP); dovolateľka ako odvolateľka musela už počas plynutia lehoty na podanie dovolania vedieť, že o jej (nepripustnom) odvolaní odvolacím súdom nebolo rozhodnuté.

13. V ďalšej časti dovolania dovolateľka tvrdila nesprávnosť a nedostatky procesu dokazovania v základnom konaní, spôsob zabezpečenia dôkazov a ich hodnotenie.

14. Dokazovanie je časť občianskeho súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi strán sporu na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu. Nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu zmätočnosti (viď R 37/1993 alebo R 125/1999).

14.1. Ak teda dovolateľka namietala, že súdy v základnom konaní nevykonali všetky ňou navrhnuté dôkazy, nejde o dovolací dôvod v zmysle § 420 ods. 1 písm. f/ CSP. O porušení (odňatí) práva žalobkyne na spravodlivé súdne konanie by bolo možné hovoriť iba za predpokladu, ak by súd nevykonal kľúčový dôkaz, ktorý by mal zásadný vplyv na výsledok sporu. Z rozsudku okresného súdu vyplýva, že samotný splnomocnený zástupca žalobkyne predložil v súdnom konaní list Slovenskej sporiteľne, a. s. zo dňa 28.11.2005 potvrdzujúci, že vo svojom registratúrnom stredisku neeviduje žiadne registratúrne záznamy, ani vo svojom archíve žiadne archívne dokumenty týkajúce sa H. A. F., M. ani poukázania súm 1.721,60 Kčs a 6.400,- Kčs Investingom, resp. ObNV Bratislava 3 - Vinohrady v období od 01.01.1967 do 31.12.1970. Dovolateľkou navrhnutý dopyt súdu Slovenskej sporiteľni a. s. za účelom doručenia listinných dôkazov preukazujúcich vyplatenie ceny vyvlastneného pozemku, ktorých neexistencia v registratúrnych a archívnych záznamoch uvedeného subjektu bola potvrdená už v r. 2005 je preto vo vzťahu k predmetu konania, aj vzhľadom na všeobecne známe zákonné vymedzenie trvania doby archivovania písomností, bez právneho významu. Rovnako uloženie edičnej

povinnosti - povinnosti doručiť listy vlastníctva k nehnuteľnostiam, na ktorých je postavený bytový dom, svedkovi A. R. je vo vzťahu k predmetu konania a skutočnosti, že žalobkyňa je v katastri nehnuteľností zapísaná ako vlastníčka sporného pozemku, irelevantné.

14.2. Dôkazný prostriedok je zdroj poznania určitej skutočnosti. Za dôkaz môže podľa § 187 ods. 1 CSP slúžiť všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci a čo sa získalo zákonným spôsobom z dôkazných prostriedkov. Jedným z dôkazných prostriedkov je aj listina (§ 187 ods. 2 CSP). Listina ako dôkazný prostriedok je správa zachytená na takom hmotnom podklade, ktorý je možné súdu predložiť. Znakmi právne relevantnej písomnosti sú trvalosť, písomná forma a autenticita (pričítateľnosť určitému subjektu). Civilný sporový poriadok v žiadnom ustanovení neukladá povinnosť vykonávať dôkaz listinami výlučne ich originálom. Aj kópia listiny je sama listinou, ktorá môže slúžiť ako dôkaz. Aj dôkaz vykonaný fotokópiou listiny súd hodnotí ako každý iný dôkaz. Záleží na voľnej úvahe súdu, ako bude doklad predložený v kópii hodnotiť, predovšetkým s prihliadnutím na to, čo o dôkaze uvedú strany (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 753). Dovolateľka tvrdila porušenie jej práva na spravodlivý proces aj tým, že súd prvej inštancie viackrát zamietol jej návrh na predloženie originálov listín - rozhodnutia býv. Odboru pre výstavbu pri ObNV Bratislava 3 - Vinohrady č. Výst.405/1967/330 zo dňa 23.03.1967, rozhodnutia Komisie pre výstavbu ObNV Bratislava 3 - Vinohrady č. Výst.753/1967/330 zo dňa 30.05.1967, originálu listiny o poukázaní finančnej sumy 8.121,60 Kčs Slovenskou sporiteľňou, pob. Bratislava, keď za falzifikáty, neoverené odpisy a pozmenené kópie nepoužiteľné v súdnom konaní označila aj listiny predložené svedkom A. R.. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že súd prvej inštancie tieto dôkazy vyhodnotil v súlade so zásadami hodnotenia dôkazov, každý jednotlivý aj všetky vo vzájomnej súvislosti s ostatnými vykonanými dôkazmi. Nevykonanie dôkazov podľa predstáv dovolateľky nie je postupom, ktorým by jej súd odňal možnosť konať pred súdom. Ako už dovolací súd uviedol vyššie, ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť najvyššie k jeho nesprávnym skutkovým záverom, nie k dovolateľkou uplatnenej vade zmatečnosti. Nevykonaním žalobkyňou navrhovaného dokazovania preto nemohlo dôjsť k odňatiu jej možnosti konať pred súdom.

14.3. Dovolateľka napokon vzniesla výhrady aj voči kredibilitě svedka A. O. R., „ktorý si udalosti napriek časovému odstupu pamätal s veľkou presnosťou a napriek tomu, že nebol priamo účastníkom vyvlastňovacieho konania“. Dovolací súd musí zdôrazniť, že pri hodnotení vierohodnosti výpovede svedka musí súd prihliadať na vzťah svedka k stranám sporu, k prejednávaniu sporu, k svedkovej rozumovej a duševnej úrovni, k okolnostiam, ktoré sprevádzali jeho vnímanie skutočností, o ktorých vypovedal vzhľadom k spôsobu reprodukcie týchto skutočností a k správaniu pri výsluchu (presvedčivosť, istota, plynulosť výpovede, ochota odpovedať na otázky a pod.), ako aj k poznatkom získaným na základe hodnotenia iných dôkazov (či im výpoveď svedka odporuje, alebo je v súlade s nimi a do akej miery, príp. ich dopĺňa); celkové posúdenie z uvedených hľadísk potom poskytuje záver o pravdivosti či nepravdivosti tvrdených (preukazovaných) skutočností (rozsudok najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33Odo/189/2001 zo dňa 30.04.2002, ktorého závery sú použiteľné aj v slovenskom právnom prostredí). Uvedený svedok na pojednávaní dňa 25.04.2016 vysvetlil, že vykonával stavebnotechnický dozor v rámci vybudovania bytového domu na Š. N. Č. X C. F. N. Č. XX Y. L.. Z tejto skutočnosti možno vyvodíť, že mal aj vedomosti o vyvlastňovacom konaní (na ktoré bolo naviazané započatie a pokračovanie rozsiahlej investičnej akcie), navyše uviedol, že bol žalovaným informovaný o predmete konania, preto si sám zabezpečil listy vlastníctva. Prehliadnuť nemožno, že svedok bol ako fyzická osoba povinný dostaviť sa na predvolanie na súd a vypovedať ako svedok s povinnosťou vypovedať pravdu, zakotvenou v čase podania svedeckej výpovede v § 126 OSP pod následkom trestného stíhania. Splnomocnenec žalobkyne bezprostredne po podaní svedeckej výpovede uviedol, že sa s výpoveďou svedka nemôže stotožniť, H. F. bol perzekuovaný. Ďalšie tvrdenia spochybňujúce svedkovu dôveryhodnosť prednášal až postupne v ďalšom konaní. Dovolací súd zdôrazňuje, že súdy v základnom konaní nevychádzali iba a jedine z uvedenej svedeckej výpovede. Z obsahu ich rozhodnutí vyplýva, že aj tento dôkaz, vykonaný v súlade s procesnými predpismi, hodnotili aj z hľadiska jeho pravdivosti jednotlivý aj vo vzájomnej súvislosti s ostatnými vykonanými dôkazmi. Ani táto dovolacia námietka potom nie je spôsobilá privodiť pre dovolateľku následok v podobe vyhovievania dovolaniu.

15. Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že žalobkyňa sa napriek viacerým zmenám žaloby od

počiatku prioritne domáhala určenia svojho výlučného vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam. Základnou procesnou podmienkou úspešnosti tzv. určovacej žaloby podľa § 80 písm. c) OSP (za účinnosti ktorého bolo súdne konanie začaté) bola existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Ide o kvalifikovaný právny záujem na požadovanom určení, ktorý by bol daný tam, kde by bez tohto určenia bolo právo žalobkyne neisté alebo kde by sa bez tohto určenia stalo jej právne postavenie neistým. Táto právna úprava teda rozlišovala medzi určením existencie práva a právneho vzťahu bez toho, aby takéto odlíšenie malo vecný význam. K zmene systému určovacích žalôb došlo prijatím novej procesnej právnej úpravy Civilného sporového poriadku, účinného od 01.07.2016, ktorý už určenie existencie právneho vzťahu výslovne neuvádza. Jeho § 137 rozlišuje medzi žalobou, ktorou možno požadovať, aby sa rozhodlo o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem, pričom naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu (písm. c/), alebo o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu (písm. d/). Ako uvádza komentár k Civilnému sporovému poriadku (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 504) právny záujem na určení práva vyplýva z právneho predpisu, ak právny predpis určitú osobu oprávňuje, alebo jej ukladá podať bližšie špecifikovanú žalobu. Oprávnenie podať takúto určovaciu žalobu zakladá nevyvrátiteľnú domnienku, že právny záujem žalobcu je daný. Takýmito typmi žalôb sú napr. žaloba na určenie popretej pohľadávky prihlásenej do konkurzu (§ 32 zákona o konkurze a vyrovnaní), alebo žaloba na vylúčenie veci z exekúcie, ak tretia strana uplatňuje právo na vec, ktoré nepripúšťa exekúciu (§ 55 ods. 1 Exekučného poriadku). Podľa toho istého zdroja sú zmluvy a iné právne úkony, ich existencia, platnosť či neplatnosť právnymi skutočnosťami. Nová právna úprava pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti iba za predpokladu, že tak vyplýva z právneho predpisu (hmotného práva). Príkladmi týchto žalôb sú žaloba o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru podľa § 77 Zákonníka práce, žaloba o určenie neplatnosti dražby podľa § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách, alebo žaloby vyvolané sporom o dedičské právo (§ 194 CMP). Žalobkyňa je od počiatku súdneho konania doteraz zapísaná na liste vlastníctva ako vlastníčka sporných nehnuteľností, v prípade vyhovenia žalobe v tejto časti by sa na jej právnom postavení nič nezmenilo, preto nie je nositeľkou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, čo je dôvodom zamietnutia tejto časti žaloby, ako uviedol aj odvolací súd.

16. Vo vzťahu k zvyšným dvom požadovaným nárokom dovolací súd udáva, že chápe pocit krivdy žalobkyne, najmä ak malo dôjsť k nezákonným zásahom do vlastníckeho práva jej právnych predchodcov, resp. do jej práva vlastniť majetok, chráneného Ústavou Slovenskej republiky (čl. 20), Dodatkovým protokolom č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 1) aj Chartou základných práv Európskej únie (čl. 17). Na zjednanie nápravy krívd vzniknutých v minulosti slúžili inštitúty sui generis dané zákonodarcom v špeciálnom zákone, ktorým bol zákon č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách. Z obsahu spisu (č. l. 482) vyplynulo, že právny predchodca žalobkyne H. A. F. si svoj nárok podľa uvedenej právnej úpravy aj uplatnil na Obvodnom úrade Bratislava I, ktorý jeho žiadosť postúpil Ministerstvu financií SR. Rovnako žalobkyňa využila možnosť danú jej zákonom č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov uplatnením svojich nárokov na Obvodnom pozemkovom úrade Bratislava, o čom svedčí jej návrh na prerušenie konania zo dňa 16.02.2005, zamietnutý uznesením okresného súdu č. k. 10C/52/96-200 zo dňa 11.03.2005. Žalobkyňa, resp. jej právny predchodca teda svoje nároky uplatnili v zmysle zákona pred inými na to kompetentnými orgánmi v iných konaniach, v ktorých mohli byť v minulosti spôsobené ujmy odškodnené. Predmetom tohto súdneho konania, smerujúceho voči subjektu, do kompetencie ktorého rozhodovanie o tzv. reštitučných nárokoch nepatrí, odškodnenie ujmy na vlastníckom práve nebolo, aj preto je jej dovolanie nedôvodné.

17. K výhradám dovolateľky týkajúcim sa nesprávnosti skutkových zistení, resp. právneho posúdenia sporu dovolací súd udáva, že podľa § 442 CSP je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Inak povedané, skutkový stav veci ani výsledky dokazovania sa nemôžu pred dovolacím súdom meniť. Dovolací súd rozhoduje len na základe skutočností a dôkazov, ktoré sú obsiahnuté v súdnom spise. Právne posúdenie veci môže byť predmetom dovolacieho konania iba v

prípadoch upravených v § 421 ods. 1 CSP, teda ak ide o dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Ani z obsahu dovolania nemožno vyvodíť, že dovolateľka uplatnila takýto dovolací dôvod.

18. Na základe zhora uvedeného možno uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania nejde o tak závažné pochybenia odvolacieho súdu, ktoré by znemožnilo žalobkyni uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolanie žalobkyne je preto v zmysle citovaného ustanovenia prípustné, ale nedôvodné. Najvyššiemu súdu neostalo iné, než dovolanie po prejednaní veci bez pojednávania (§ 443 časť vety pred bodkočiarkou CSP) podľa § 448 CSP zamietnuť.

19. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 rovnakého zákona. V dovolacom konaní bol plne úspešný žalovaný, ktorému však v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli, preto mu dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

20. Tento rozsudok prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok